

วิชากฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา ครั้งที่ 7

โดย

นาย ธนรัตน์ ทั้งทอง
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์

คำถาม

ข้อ ๑ จำเลยให้การชั้นสอบสวนครั้งแรกรับ
สารภาพตลอดข้อกล่าวหา จำเลยไม่สามารถพูด
หรือเข้าใจภาษาไทย มีการจัดหาล่ามให้ แต่ไม่
ปรากฏว่าล่ามสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะทำ
หน้าที่โดยสุจริต ดังนี้ ถ้อยคำรับสารภาพจะรับฟัง
เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้
หรือไม่

2

คำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๘/๒๕๖๒ จำเลยไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยแม้พนักงานสอบสวนจัดให้เจ้าพนักงานตำรวจท่องเที่ยวและ พ. เป็นล่ามแปลคำให้การชั้นสอบสวนให้จำเลยฟัง แต่ไม่ปรากฏว่า ล่ามสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะทำหน้าที่โดยสุจริตใจตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓ วรรคสี่ ถ้อยคำรับสารภาพดังกล่าวของจำเลยจึงไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๔/๔

3

คำถาม

ข้อ ๒ ความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน หากผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีไม่ได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายที่แท้จริงให้ร้องทุกข์ หรือหนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนจะมีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องหรือไม่

4

ร่งคำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๓๐/๒๕๖๒ ความผิดตาม ป.ที่ดิน มาตรา ๙ (๑), ๑๐๘ ทวิ เป็นความผิดที่กระทำต่อรัฐไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้แม้จะไม่มีคำร้องทุกข์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๑ ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีนี้แล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลได้ตาม ป.วิ.อ มาตรา ๒๘ (๑), ๑๒๐ และพ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ (๑)

5

(ต่อ)

โดยมีต้องคำนึงว่าผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีจะเป็นผู้ใด หรือร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่ใครบ้าง ผู้ร้องทุกข์ได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ และหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวจะปิดอากรแสตมป์ กับมีตราสำคัญของผู้มอบอำนาจประทับไว้หรือไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

6

คำถาม

ข้อ ๓ เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งเป็นท้องที่พบการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อน จึงมีการขยายผลสืบสวนและมีการวางแผนจนกระทั่งจับกุมผู้ร่วมกระทำผิดได้ในอีกท้องที่หนึ่งและความผิดแต่ละฐานมีโทษเสมอกัน ดังนี้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดมีอำนาจสอบสวนและศาลในท้องที่ใดมีอำนาจพิจารณาคดีนี้

7

ธงคำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๐๔/๒๕๖๒ ก่อนจับกุมเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย ซึ่งเป็นท้องที่พบการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อน จึงมีการขยายผลสืบสวนและมีการวางแผนให้พันตำรวจตรี อ. อำพรางตัวเป็นเด็กท้ายรถบรรทุกสิบล้อที่ชนกระสอบข้าวและกระสอบปุ๋ยบรรจุเมทแอมเฟตามีนของกลางจากจังหวัดเชียงรายไปส่งให้จำเลยที่ ๒ ในสถานีบริการน้ำมันเอสโซ่ที่อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามที่ได้นัดหมายกันไว้กับผู้โทรศัพท์ติดต่อกับสายลับว่าจะมารับเมทแอมเฟตามีน

8

(ต่อ)

เจ้าพนักงานตำรวจจึงติดตามไปจนกระทั่งสามารถจับกุมจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ได้พร้อมเมทแอมเฟตามีนของกลาง กรณีจึงเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องเกี่ยวพันกันทั้งในท้องที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงรายซึ่งเป็นท้องที่ที่พบเมทแอมเฟตามีนของกลางและสถานีตำรวจภูธรวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นท้องที่ที่จับกุมจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ได้ พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องมีอำนาจสอบสวนได้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเชียงราย จึงมีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๙ (๓) ประกอบพรบ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติดฯมาตรา๓

9

(ต่อ)

การสอบสวนย่อมเป็นไปโดยชอบ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องตามป.วิ.อาญา มาตรา ๑๒๐ ประกอบพรบ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติดฯมาตรา ๓ และเมื่อการกระทำความผิดหลายฐานได้กระทำลงโดยผู้กระทำผิดหลายคนเกี่ยวพันกัน ความผิดฐานสมคบโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

10

(ต่อ)

เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีนกับความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามฟ้องนี้อัตราโทษอย่างสูงเสมอกัน ศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลที่รับฟ้องความผิดเกี่ยวพันกันนั้นไว้ก่อน ย่อมมีอำนาจพิจารณาคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องต่อศาลชั้นต้น

11

คำถาม

ข้อ ๔ คำฟ้องของพนักงานอัยการโจทก์อ้างว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ถูกลักไปเป็นของบุคคลคนหนึ่งซึ่งเป็นผู้เสียหาย ระหว่างพิจารณามีบุคคลอีกคนหนึ่งยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์อ้างว่าตนเป็นผู้เสียหายเพราะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลัก พนักงานอัยการโจทก์และจำเลยไม่ค้าน ดังนี้ ศาลจะอนุญาตให้เข้าร่วมเป็นโจทก์ได้หรือไม่

12

รณดํำตอบ

มีคํำพิพำกษำฎีกำวินิจฉัยไว้ดังนี้

คํำพิพำกษำฎีกำที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๒ ตามฟ้องโจทก์อ้างว่ำ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ถูกลักไปเป็นของ ร. ผู้เสียหาย ในระหว่างกำร
พิจารณาของศาลชั้นต้น ส. ยื่นคํำร้องอ้างว่ำตนเป็นผู้เสียหายเพราะ
เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลักไป ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยกำร
โดยโจทก์และจำเลยทั้งสองแถลงต่อศาลชั้นต้นว่ำ ส. เป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินที่ถูกลักไปและไม่คัดค้ำนที่ ส.

13

(ต่อ)

จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ แม้คํำแถลงของโจทก์และ
จำเลยทั้งสองจะเป็นประโยชน์แก่ ส. แต่คํำแถลงของ
โจทก์เกี่ยวกับตัวผู้เสียหายแตกต่างไปจากฟ้อง โดย
โจทก์ไม่ได้อ้างว่ำมีเหตุผลอย่งไรที่แถลงแตกต่างไป
เช่นนั้น ดังนี้ กรณียังไม่อำจรับฟังว่ำ ส. เป็นผู้เสียหาย
ไม่มีสิทธิยื่นคํำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญำมาตรา ๓๐

14

คำถาม

ข้อ ๕ พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องขอให้
ลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดฐานยักยอกตาม
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒ และให้จำเลย
คืนเงินแก่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา มาตรา ๔๓ หากศาลพิพากษายกฟ้อง
เพราะคดีโจทก์ขาดอายุความ คำขอส่วนแบ่งตกไป
ด้วยหรือไม่

15

ธงคำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๗๕/๒๕๖๒ โจทก์ร่วมรู้เรื่องความผิด
และรู้ตัวผู้กระทำความผิดตั้งแต่วันที่จำเลยไม่ยอมคืนเงินที่โจทก์ร่วม
นำเข้าฝากในบัญชีธนาคารของจำเลยเพื่อนำเงินไปให้ผู้มีชื่อกู้ยืมแทน
ผู้เสียหาย แม้ต่อมาจำเลยจะถอนเงินออกจากบัญชีและโจทก์ร่วมเพิ่ง
ทราบถึงการถอนเงินซึ่งเป็นเหตุการณ์ภายหลังจากที่จำเลยปฏิเสธไม่
ยอมคืนเงินให้แก่โจทก์ร่วมแล้ว หากทำให้สิทธิในการร้องทุกข์ของ
โจทก์ร่วมขยายออกไปไม่

16

(ต่อ)

โจทก์ร่วมเพิ่งไปร้องทุกข์ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเมื่อพ้นกำหนด ๓ เดือน นับแต่วันที่โจทก์ร่วมรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีของโจทก์และโจทก์ร่วมจึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมเป็นอันระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๖) พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนโจทก์ร่วมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ ทำให้คำขอส่วนแพ่งของโจทก์ร่วมตกไปด้วย

17

คำถาม

ข้อ ๖ คดีมีอัตราโทษจำคุก ก่อนสอบปากคำ พนักงานสอบสวนถามจำเลยว่าต้องการพบทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวนหรือไม่ จำเลยตอบว่าไม่ต้องการ ดังนั้น คำให้การในชั้นสอบสวนศาลจะนำมารับฟังประกอบในการวินิจฉัยลงโทษจำเลยได้หรือไม่

รณคำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๕๒/๒๕๖๑ บันทึกร
คำให้การในชั้นสอบสวนจำเลยระบุว่า ก่อนสอบปากคำ
พนักงานสอบสวนแจ้งสิทธิจำเลยว่าการพบ
ทนายความหรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการ
สอบสวนหรือไม่ อย่างไร จำเลยตอบว่าไม่ต้องการ
เท่ากับจำเลยสละสิทธิในการมีทนายความ

(ต่อ)

เมื่อคดีมีอัตราโทษจำคุกไม่ใช่มีอัตราโทษประหารชีวิต
(ข้อหาความผิดฐานพยายามฆ่า) จึงไม่มีเหตุที่จะต้องจัด
ทนายความ หรือบุคคลที่ไว้วางใจเข้าร่วมฟังการ
สอบสวนให้แก่จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญามาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสอง ศาลชอบที่จะนำ
บันทึกคำให้การในชั้นสอบสวนจำเลยมารับฟังประกอบ
ในการวินิจฉัยลงโทษจำเลยได้

คำถาม

ข้อ ๗ ความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่อง
ในท้องที่หลายแห่ง พนักงานสอบสวนท้องที่ใดเป็น
ผู้รับผิดชอบในการสอบสวน

ธงคำตอบ

มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๑/๒๕๕๕ แม้จำเลยที่ ๒
และที่ ๓ ถูกจับกุมในท้องที่สถานีตำรวจภูธรพระประแดง แต่
ก่อนหน้านั้นจำเลยที่ ๑ ถูกจับกุมพร้อมเมทแอมเฟตามีนของ
กลางจำนวนหนึ่งในท้องที่สถานีตำรวจภูธรพระสมุทรเจดีย์
ซึ่งจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ อยู่ ณ บริเวณที่เกิดเหตุในท้องที่
ดังกล่าวและมีพฤติการณ์ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๑
ด้วย

(ต่อ)

แต่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ขับรถที่มีเมทแอมเฟตามีนของกลางอีกจำนวนหนึ่งหลบหนีไปและถูกจับกุมในท้องที่สถานีตำรวจภูธรพระประแดง ย่อมถือว่าเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องในท้องที่ทั้งสองแห่งพนักงานสอบสวนท้องที่ใดท้องที่หนึ่งในสองแห่งนั้นย่อมมีอำนาจสอบสวนได้ และเมื่อจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เป็นคู่คดีกับจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นตัวการและถูกจับกุมได้ก่อนแล้วพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรพระสมุทรเจดีย์ย่อมเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙ และพนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๐

ข้อ ๘ แยกฟ้องการกระทำผิดต่างกรรมคดีอาญาระงับหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๙๙/๒๕๖๒ (เนติฯ ตอนที่ ๑ หน้า ๑๙๐) วินิจฉัยว่า คดีก่อนโจทก์ฟ้องจำเลยและศาลพิพากษาลงโทษตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ แม้โจทก์นำการกระทำเดียวกันนั้นมาแยกฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยเป็นคดีนี้ในความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นซึ่งมิใช่การกระทำกรรมเดียวกันและยังหาได้มีการวินิจฉัยในเนื้อหาความผิดไม่ จะถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดฐานพยายามฆ่าไปแล้วหาได้ไม่ โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๗/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยตามฟ้องคดีนี้จึงเป็นคนละคราวกับคดีก่อน ดังนั้น ถึงแม้ในคดีก่อนศาลมีคำพิพากษายกฟ้องจำเลย ก็มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเฉพาะความผิดกรรมดังกล่าวเท่านั้น หาได้มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องสำหรับความผิดกรรมอื่นๆ ระงับไปด้วยไม่

(ต่อ)

จะถือว่าเป็นเรื่องที่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดฐานบุกรุกเข้ายึดถือครอบครอง ก่อสร้างแผ้วถางและทำให้เสียหายแก่ที่ดินซึ่งเป็นป่าและเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกันมิได้ ฟ้องโจทก์ในคดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำและสิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ก็ไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔)

**การเรียกทรัพย์สินหรือ
ราคาแทนผู้เสียหาย
(มาตรา ๔๓-๔๔)**

หลักเกณฑ์ พนักงานอัยการมีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายในความผิดรวม ๙ ฐาน คือ ลักทรัพย์ วิ่งราว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก ฉ้อโกง ยักยอก และรับของโจร (มาตรา ๔๓)

การเรียกทรัพย์สินหรือราคาคืนตามมาตรา ๔๓ พนักงานอัยการจะขอรวมกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในขณะที่อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ (มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง)

(ต่อ)

คำพิพากษาในส่วนเรียกทรัพย์สินหรือราคาให้
รวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา(มาตรา ๔๔ วรรคสอง)

ดังนั้น ถ้าศาลชั้นต้นพิพากษาคดีแล้ว แม้คดีอยู่
ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา
พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคา
ทรัพย์สินไม่ได้

ความผิดทางอาญาที่พนักงานอัยการ เรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินได้

จะเห็นได้ว่า กรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ จะมีคำขอใน
ส่วนแพ่งได้เฉพาะแต่เรียกทรัพย์สินและราคาแทนผู้เสียหาย
เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเพียง ๙ ฐานเท่านั้น
ซึ่งไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินด้วย ฎ. ๑๙๖๙๑/๒๕๕๕ ไม่มี
ความผิดฐานรับสินบนตาม ป. อ. มาตรา ๑๔๙ (ฎ. ๓๗๘/๒๕๒๐)
โจทก์ไม่อาจขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินได้

(ต่อ)

สำหรับความผิดฐานยกยอก ศาลฎีกาตีความรวมถึงความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกตาม ป. อ. มาตรา ๑๔๗ ด้วย ฎีกาที่ ๔๖๐๔/๒๕๕๘, ๖๓๑/๒๕๑๑

แต่ความผิดฐานฉ้อโกงไม่รวมถึงความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ด้วย ฎีกาที่ ๓๙๒/๒๕๐๖

กรณีมีการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ถ้อยคำเป็นความผิดที่ระบุในมาตรา ๔๓ แต่บทหนักไม่ใช่ความผิดตามที่ระบุในมาตรา ๔๓ ดังนี้ เมื่อศาลพิพากษาลงโทษบทหนัก ศาลก็มีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์ได้ ฎีกาที่ ๒๕๕/๒๕๓๑, ๑๔๔๕/๒๕๔๙

(ต่อ)

แต่ถ้าสิทธินำคดีอาญาเฉพาะความผิดที่ระบุในมาตรา ๔๓ ระบุไป ส่วนความผิดอาญาอื่นไม่ระบุ ดังนี้ คำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์ย่อมตกไปด้วย ฎีกาที่ ๑๓๔๑๒/๒๕๕๓

ในกรณีความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทนี้ หากศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดเพียงบางฐานซึ่งไม่ใช่ฐานความผิดตามที่ระบุในมาตรา ๔๓ และยกฟ้องฐานความผิดตามที่ระบุในมาตรา ๔๓ ดังนี้ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจขอให้เรียกทรัพย์หรือราคาแทนผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๓๕๓๐/๒๕๔๓

(ต่อ)

ในบางกรณี แม้นักงานอัยการจะไม่ได้ขอให้ลงโทษ
จำเลยในฐานความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๓ แต่ตามคำ
ฟ้องโจทก์ได้บรรยายความผิดตามมาตรา ๔๓ รวมอยู่
ด้วย ดังนี้ พนักงานอัยการขอให้เรียกทรัพย์สินหรือราคา
แทนผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ ๔๗๖/๒๕๑๕

กรณีผู้เสียหายมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย พนักงานอัยการ
ไม่อาจร้องขอให้เรียกทรัพย์สินแทนได้ ฎีกาที่ ๗๓๒๖/๒๕๕๗

ทรัพย์สินหรือราคาที่สูงเกินไป เนื่องจากการกระทำผิด

ตามตาม ป. วิ. อ. มาตรา ๔๓ พนักงานอัยการมี
อำนาจขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายเท่านั้น จะ
ขอให้ศาลบังคับให้จำเลยปฏิบัตินอกเหนือจากนี้อีกไม่ได้ เช่น
คดีบุกรุกจะขอให้จำเลยออกจากที่พิพาทไม่ได้ ฎีกาที่
๓๒๘๒/๒๕๒๔ แม้คดีนั้นผู้เสียหายจะเข้าเป็นโจทก์ร่วม ศาล
ก็ไม่อาจพิพากษาให้ขับไล่จำเลยได้ ฎีกาที่ ๒๐๖๙/๒๕๕๒

(ต่อ)

ค่าเสียหายที่จำเลยกระทำต่อทรัพย์สินของผู้เสียหาย แม้จะเกี่ยวข้องกับความผิดอาญาทั้ง ๙ ฐานตาม ป. วิ. อ. มาตรา ๔๓ ก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด พนักงานอัยการไม่มีอำนาจขอให้ จำเลยรับผิดชอบได้ ฎีกาที่ ๘๘๘๖/๒๕๔๙, ๘๔๕๙/๒๕๕๒

เงินค่าเช่าอยู่โรงแรม ก็เป็นเงินที่เจ้าของโรงแรม ควรจะได้รับ ไม่ใช่ทรัพย์สินที่สูญเสียไป เนื่องจากการ กระทำผิดตาม ป. อ. มาตรา ๓๔๕ ฎีกาที่ ๒๑๙๗/๒๕๑๖

(ต่อ)

จำเลยลักเอาหนังสือสัญญากู้เงินของผู้เสียหายไป ทรัพย์สินที่เสียไปคือหนังสือสัญญากู้เงินไม่ใช่เงินตาม สัญญากู้ ดังนั้น พนักงานอัยการจะขอให้จำเลยใช้เงิน ตามสัญญากู้เงินไม่ได้ ฎีกาที่ ๔๐/๒๕๐๘ (ประชุม ใหญ่) เช่นเดียวกับโฉนดที่ดิน ฎีกาที่ ๕๑๖๘/๒๕๕๒

(ต่อ)

การที่จำเลยลักโฉนดที่ดินแล้วปลอมหนังสือมอบอำนาจของเจ้าของที่ดินแล้วนำไปจดทะเบียนโอนขายที่ดินนั้นให้แก่บุคคลภายนอก **เงินค่าที่ดินที่จำเลยได้รับจากบุคคลภายนอก** ไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้เสียหายที่สูญหายไป เนื่องจากการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ พนักงานอัยการจะเรียกให้จำเลยคืนไม่ได้ ฎีกาที่ ๓๖๐๐/๒๕๕๓

(ต่อ)

กรณีจำเลยนำทรัพย์สินไปจำหน่าย **เงินที่จำเลยได้รับจากโรงรับจำนำ** ศาลฎีกาให้จำเลยคืนให้แก่ผู้เสียหาย ฎีกาที่ ๙๔๐๑/๒๕๓๘ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เสียหายนำไปไถ่เอาทรัพย์สินที่จำนำคืน จึงพอถือว่าเป็นการพิพาทขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน

เงินที่คนร้ายได้จากการขายทรัพย์สินที่ปล้นมา มิใช่ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายถูกปล้น ศาลสั่งคืนให้ผู้เสียหายไม่ได้ (ฎีกาที่ ๓๘๔/๒๕๑๙)

(ต่อ)

ในความผิดฐานฉ้อโกง ทรัพย์สินที่จะขอให้จำเลยคืน หรือใช้ราคาได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการหลอกลวง เท่านั้น ทรัพย์สินที่จำเลยได้มาภายหลัง โดยไม่ได้เกิดจากการหลอกลวงของจำเลย พนักงานอัยการย่อมไม่มีสิทธิขอให้คืนหรือใช้ราคาได้ คำขอของโจทก์ร่วมที่ขอ ถือเอาตามฟ้องของอัยการย่อมตกไปด้วย ฎีกาที่ ๓๖๖๗/๒๕๔๒

(ต่อ)

จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายไปทำงานต่างประเทศ เงินค่าตัวเครื่องบินที่ผู้เสียหายจ่ายให้จำเลยเพื่อให้ผู้เสียหายใช้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง แม้ผู้เสียหายจะใช้ตัวเครื่องบินเดินทางไปแล้วก็ตาม พนักงานอัยการเรียกให้จำเลยคืนแทนผู้เสียหายได้ ฎีกาที่ ๕๔๐๑/๒๕๔๒

(ต่อ)

ฟ้องว่าจำเลยหลอกลวงนำที่ดินมาขายให้ผู้เสียหาย อันเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ดังนี้ เงินราคาที่ดินที่ผู้เสียหายชำระให้แก่จำเลย เป็นทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไป เนื่องจากการกระทำความผิด จำเลยต้องคืนแก่ผู้เสียหาย แม้จำเลยได้จดทะเบียนโอนที่ดินแก่ผู้เสียหายไปแล้ว ก็เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายต้องโอนคืนให้แก่จำเลยต่อไป ฎีกาที่ ๑๑๗๗๖/๒๕๕๓

(ต่อ)

สลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกรางวัลแล้ว มีราคาเท่ากับเงินรางวัลที่จะได้รับจึงถือว่าเงินรางวัลที่จะได้รับเป็นราคาทรัพย์สินที่สูญเสียไปโดยแท้จริง พนักงานอัยการขอให้จำเลยคืนเงินรางวัลที่จำเลยรับไปแล้ว ฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๒๐ (ประชุมใหญ่) แต่เมื่อจำเลยไม่ได้รับเงินรางวัลเต็มจำนวน เพราะถูกหักค่าอากรแสตมป์ จำเลยคงต้องคืนเงินเท่าจำนวนที่ได้รับมา ฎีกาที่ ๑๑๒๒๔/๒๕๕๕

(ต่อ)

ในคดีที่โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทำผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร และให้คืนหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหาย เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานรับของโจร ความรับผิดทางแพ่งของจำเลยที่ต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์คงจำกัดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานรับของโจรเท่านั้น ฎีกาที่ ๘๕๕/๒๕๓๐ (ประชุมใหญ่), ๑๒๗๗๙/๒๕๕๓

(ต่อ)

สำหรับกรณีที่จำเลยต้องคืนเงินให้แก่ผู้เสียหาย ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าพนักงานอัยการจะเรียกดอกเบี้ยด้วยไม่ได้ ฎีกาที่ ๑๕๗๔/๒๕๕๘ (ฎ. ๘๓๙๒/๒๕๔๙ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้มีฎีกาที่ ๑๐๓๓๐/๒๕๕๗ วินิจฉัยว่าศาลอุทธรณ์กำหนดให้จำเลยชดใช้ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐.๕ ต่อปี ของต้นเงินที่จำเลยต้องคืนแก่ผู้เสียหายที่ ๕ ด้วยนั้นชอบแล้ว

(ต่อ)

เพราะเป็นผลประโยชน์ตอบแทนที่เป็นสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายและโจทก์ระบุในคำขอท้ายฟ้อง เมื่อจำเลยมีความผิดฐานร่วมกันเป็นตัวการกระทำความผิดต่อผู้เสียหายที่ ๑ ถึงที่ ๔ และที่ ๖ ถึงที่ ๑๑ จำเลยต้องชดใช้ดอกเบี้ยอัตราดังกล่าวของต้นเงินแก่ผู้เสียหายทุกคน

กรณีผู้เช่าซื้อเป็นผู้เสียหาย ถือว่าราคาทรัพย์สินที่เช่าซื้อสูญหายไปเท่ากับเงินดาวน์รวมกับเงินค่าเช่าซื้อที่ชำระไปแล้ว ไม่ใช่ราคาทรัพย์สินที่เช่าซื้อทั้งหมด ฎีกาที่ ๑๕๘๓๑/๒๕๕๕

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ

คำขอส่วนแบ่งตกไปด้วย

กรณีสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามมาตรา ๓๙ คำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินก็ตกไปด้วย เช่น กรณีฟ้องโจทก์ขาดอายุความ (ฎ. ๓๗๔๖/๒๕๔๒, ๑๔๙๗/๒๕๓๑) หรือกรณีผู้เสียหาย ถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความ (ฎ. ๑๘๖๙/๒๕๔๙, ๓๔๙๑/๒๕๓๔) พนักงานอัยการไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วยก็ตาม (ฎ. ๒๕๖๗/๒๕๒๘)

(ต่อ)

กรณีจำเลยถึงแก่ความตาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไปตาม ป. วิ. อ. มาตรา ๓๙ (๑) ทำให้คำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินของพนักงานอัยการตกไปด้วย (ฎ. ๑๕๔๗/๒๕๒๙) แม้ผู้เสียหายจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วยก็ตาม (ฎ. ๓๒๗๑/๒๕๓๑)

(ต่อ)

แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเอง เมื่อจำเลยตาย คดีในส่วนแพ่งต้องมีการรับมรดกความตาม ป. วิ. พ. มาตรา ๔๒ ฎีกาที่ ๑๒๓๘/๒๕๙๓

ในส่วนการใช้ราคาทรัพย์สินนั้น หากไม่ปรากฏว่ามีราคาเท่าใด ศาลก็จะไม่สั่งให้ใช้ราคา (ฎีกาที่ ๒๒๑๒/๒๕๑๘, ๓๑๕๔/๒๕๓๓)

ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏแก่ศาลว่า ผู้เสียหายได้วันخذใช้ค่าเสียหายที่เกินกว่าราคาทรัพย์สินไปแล้ว ศาลก็จะพิพากษาให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้ (ฎีกาที่ ๖๖๕๓/๒๕๔๑)

การเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญา

(มาตรา ๔๔/๑)

หลักเกณฑ์ ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย **ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา** ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้ (มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง)

(ต่อ)

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยาน ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยาน ให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีและให้ถือว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดีแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่องศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้ (มาตรา ๔๔/๑ วรรคสอง)

(ต่อ)

คำร้องตามวรรคหนึ่ง จะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้ คำขอบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอัน เนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญามีได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงาน อัยการเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ ดำเนินการตามความในมาตรา ๔๓ แล้ว ผู้เสียหายจะยื่น คำร้องตามวรรคหนึ่งเพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคา ทรัพย์สินอีกไม่ได้ (มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม)

(ต่อ)

บทบัญญัติมาตรา ๔๔/๑, ๔๔/๒, ๔๗, ๕๐, ๕๑, ๒๔๙, ๒๕๐, ๒๕๑, ๒๕๓, ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๘ บัญญัติเพิ่มเติมขึ้นในปี ๒๕๔๘ นี้ ตาม พ.ร.บ. แก้ไข เพิ่มเติม ป.วิ.อ. (ฉบับที่ ๒๔) พ. ศ. ๒๕๔๘ เป็นการให้ สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพราะ เหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิตร่างกายจิตใจ หรือได้รับความ เสื่อมเสียต่อเสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความ เสียหายในทางทรัพย์สิน

(ต่อ)

อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย โดยยื่นคำร้องเข้าไปในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่ง ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายทันทีในคราวเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

(ต่อ)

ข้อสังเกต

๑. เป็นกรณีกฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายยื่นคำร้องคดีส่วนแพ่งเข้าไปในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ โดยผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการด้วย อย่างไรก็ตาม หากผู้เสียหายยื่นคำร้องเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีส่วนอาญา โจทก์ร่วมก็สามารถใช้สิทธิตามมาตรา ๔๔/๑ ได้ด้วย กรณีหลังนี้เท่ากับผู้เสียหายเข้าเป็นโจทก์ทั้งคดีส่วนแพ่งและคดีส่วนอาญา

(ต่อ)

๒. เป็นกรณีที่ผู้เสียหายเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายที่ได้รับ อันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สิน ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบคลุมความผิดทางอาญาที่ผู้เสียหายได้รับ อย่างกว้างขวางโดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นความผิดตาม ป.อ. เท่านั้น

ต่างจากกรณีของอำนาจพนักงานอัยการที่จะเรียก ทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายเพราะความผิดตาม ป. อ. รวม ณ ฐานตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ เท่านั้น ทั้งนี้ โดยไม่จำกัด ว่าเป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่

(ต่อ)

อย่างไรก็ตาม แม้พนักงานอัยการจะฟ้องคดีอาญา ในความผิดอาญาตามที่ระบุไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ และ พนักงานอัยการมีคำขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน แล้วก็ตาม หากยังมีความเสียหายอย่างอื่นอีก ผู้เสียหาย ก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทน เพิ่มเติมได้ รวมทั้งดอกเบี้ยด้วย

(ต่อ)

๓. ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต้องเป็นผู้เสียหายในทาง
แพ่ง ไม่ใช่ทางอาญา

ผู้เสียหายที่มีสิทธิยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน
ตามมาตรา ๔๔/๑ หมายถึงผู้เสียหายในทางแพ่ง ดังนั้น
ผู้เสียหายที่มีส่วนกระทำความผิดจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในทาง
นิตินัยก็สามารถยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ ฎีกา
ที่ ๕๔๐๐/๒๕๖๐ (ประชุมใหญ่)

(ต่อ)

ส่วนการกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้น ให้
พิจารณาว่าฝ่ายผู้เสียหายมีส่วนทำให้เกิดความ
เสียหายขึ้นมากน้อยเพียงใดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๓
ประกอบด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๐๐/๒๕๖๐ (ประชุมใหญ่) ผู้เสียหายที่มีส่วนกระทำความผิดด้วยแม้ไม่ใช่ผู้เสียหายในทางนิตินัยในคดีอาญาก็ตาม แต่ก็เป็นผู้เสียหายในทางแพ่ง จึงสามารถยื่นคำร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งมาในคดีอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ ได้

(ต่อ)

ส่วนการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ให้พิจารณาว่าฝ่ายผู้เสียหายมีส่วนทำให้เกิดความเสียหายขึ้นมากน้อยเพียงใดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๓ ประกอบด้วย

ข้อสังเกต ตามคำพิพากษาฎีกา ๕๔๐๐/๒๕๖๐เป็นการวินิจฉัยโดยมติที่**ประชุมใหญ่กลับหลักเดิม** ดังนี้ ต่อไปนี้ผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยก็มีสิทธิยื่นคำร้องตามบทบัญญัติดังกล่าว ต่อมามีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยเดินตามอีกหลายเรื่องเช่น ฎ.๑๒๖๑/๒๕๖๑

(ต่อ)

กรณีความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์ตาม
ป.อ. มาตรา ๓๑๗-๓๑๘ นั้น ผู้เสียหายในทางแพ่ง
ได้แก่ บิดามารดา ผู้ดูแล และตัวผู้เยาว์ ต่างมีสิทธิยื่น
เรียกให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยอาศัยสิทธิของ
ตนเองได้ ฎีกาที่ ๘๔๒๐-๘๔๒๑/๒๕๕๘

(ต่อ)

๔. ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องได้
นั้น เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญาของจำเลย จึงถือ
ว่าเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดทั้งตาม ป.วิ.อ.
มาตรา ๔๗ บัญญัติให้คำพิพากษาคดีส่วนแพ่งต้องเป็นไป
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดชอบของ
บุคคลในทางแพ่งๆ การเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด
จึงต้องเป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๓๘ ถึง ๔๔๘ ทำให้
ผู้เสียหายเรียกค่าสินไหมทดแทนได้อย่างกว้างขวาง

(ต่อ)

ตัวอย่าง ความผิดเกี่ยวกับชีวิตได้แก่ค่าปลงศพ
ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ค่าขาดไร้อุปการะ ค่า
รักษาพยาบาลก่อนตาย ค่าขาดแรงงานตาม ป.พ.พ. มาตรา
๔๔๓, ๔๔๕ ความผิดต่อร่างกาย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ตนต้อง
เสียไป ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดแรงงาน **และรวมทั้ง**
ค่าเสียหายอย่างอื่นที่มีใช้ตัวเงินอีกตาม ป.พ.พ. มาตรา
๔๔๔-๔๔๖

(ต่อ)

เมื่อศาลฟังว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง แม้
จะเป็นความผิดอาญฐานอื่นแต่โจทก์ไม่ได้ฟ้องขอให้ลงโทษ
จำเลยไม่ต้องรับผิดค่าสินไหมทดแทน ฎีกาที่ ๕๔๒/๒๕๕๙

นอกจากนี้ผู้เสียหายคงมีสิทธิขอให้จำเลยชดใช้ค่า
สินไหมทดแทนตามป.วิ อาญามาตรา ๔๔/๑ เฉพาะความ
เสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดที่อัยการโจทก์ฟ้องร้องเท่านั้น
ฎีกาที่ ๓๒๒๖/ ๒๕๕๘,๓๑๒๑/ ๒๕๖๐,๖๒๕๘/ ๒๕๕๙,
๑๐๖๗๒/๒๕๕๙

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๕๘/๒๕๕๙ โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสและได้รับอันตรายแก่กาย คำร้องขอของโจทก์รวมทั้งสองที่ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีสินค้าบนรถยนต์ได้รับความเสียหาย ค่าเสียหายของรถยนต์ ค่าลากรถยนต์และค่าเช่ารถคันอื่นมาใช้ทดแทน เป็นค่าสินไหมทดแทนนอกเหนือจากที่สามารถเรียกได้ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกาย

(ต่อ)

จึงไม่ใช่คำขอบังคับให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญาตามป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ โจทก์รวมทั้งสองยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงเป็นกรณีที่โจทก์รวมทั้งสองต่างใช้สิทธิเฉพาะตัวฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบในมูลละเมิด

(ต่อ)

การพิจารณาสิทธิในการฎีกาต้องถือทุนทรัพย์ในนี้ค่ารักษาพยาบาลของโจทก์ร่วมแต่ละคนแยกกัน ส่วนค่าขาดประโยชน์และค่าเสียหายในทางทรัพย์สินอันเกิดจากการประกอบกิจการร่วมกัน ต้องแยกเป็นจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ตกได้แก่โจทก์ร่วมทั้งสองคนละกึ่งหนึ่ง ทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาจึงมีจำนวนไม่เกินสองแสนบาท ฎีกาของจำเลยที่โต้แย้งว่าค่าสินไหมทดแทนที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ กำหนดให้จำเลยรับผิดชอบสูงเกินไป เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจึงต้องห้ามมิให้ฎีกาตามกฎหมาย

(ต่อ)

จำเลยให้การว่า โจทก์ร่วมทั้งสองมีสิทธิได้รับชดใช้ค่ารักษาพยาบาลจากบริษัท ก. ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถเท่านั้น มิได้หยิบยกเรื่องสิทธิเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลจากบริษัท ท. กับมิได้โต้แย้งเรื่องความเป็นเจ้าของรถยนต์ขึ้นต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิด อุทธรณ์ทั้งสองประเด็นจึงอยู่นอกประเด็นตามคำให้การ เป็นอุทธรณ์ในข้อที่มิได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าวชอบแล้ว

(ต่อ)

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าขาดประโยชน์จากการที่โจทก์ทั้งสองต้องสูญเสียรายได้จากกิจการที่ทำอยู่ก่อนเกิดเหตุให้แก่โจทก์ร่วมทั้งสอง การที่จำเลยอุทธรณ์โต้แย้งว่าโจทก์ร่วมที่ ๑ ไม่ได้ขาดประโยชน์จากการใช้รถยนต์ จึงเป็นการโต้แย้งค่าเสียหายส่วนที่ศาลชั้นต้นมิได้พิพากษาให้จำเลยต้องรับผิดชอบ อุทธรณ์ของจำเลยจึงไม่ขัดแย้ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์ข้อนี้ชอบแล้ว

(ต่อ)

๕. ปัญหาค่าสินไหมทดแทนมีทุนทรัพย์เกินอำนาจศาลแขวง

คดีอาญาที่ฟ้องต่อศาลแขวงและผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเกินอำนาจศาลแขวง ศาลแขวงก็มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในคำร้องขอส่วนนี้ได้ ทั้งนี้ ผู้พิพากษาคนเดียวในศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ ฎีกาที่ ๑๔๙๑๕/๒๕๕๗, ๑๐๑๙๗/๒๕๕๖ และเทียบฎีกาที่ ๑๘๐/๒๕๙๐,

(ต่อ)

๖. การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง รวมถึงการขอให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินที่สูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยด้วย แต่ถ้าพนักงานอัยการได้ขอให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือให้ใช้ราคาแทนตามมาตรา ๔๓ แล้ว ผู้เสียหายจะขอให้เรียกทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สินอีกไม่ได้ (มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม) ฎีกาที่ ๒๑๕๐๒/๒๕๕๖

แต่เรียกค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่นได้ เช่น ดอกเบี้ยกรณีผิดนัด ฎีกาที่ ๑๘๘๕/๒๕๕๕

(ต่อ)

๗. ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดอาญาอยู่ในหมวดของการฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา กับทั้งถ้อยคำที่ว่าต้องเป็นค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลย ดังนั้น ผู้เสียหายจะใช้สิทธิตามบทบัญญัติดังกล่าวได้เฉพาะที่เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเท่านั้น

(ต่อ)

๘. กำหนดเวลายื่นคำร้อง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องให้
จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาก่อนเริ่มสืบพยาน
กรณีที่ไม่มี การสืบพยาน เช่น คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ
ต้องยื่นคำร้องต่อศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี สังเกตว่าต่างจาก
พนักงานอัยการเรียกทรัพย์หรือราคาแทนผู้เสียหายตาม
มาตรา ๔๓ ที่ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องได้ในระหว่างคดี
กำลังพิจารณาอยู่ในศาล อย่างไรก็ตาม ศาลชั้นต้นอาจใช้
อำนาจทั่วไปที่มีอยู่กำหนดเวลาให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้
บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหลังวันสืบพยานได้ ฎีกาที่
๖๒๙๕/๒๕๕๘

(ต่อ)

๙. คำร้องของผู้เสียหายถือเป็นคำฟ้องตาม ป.วิ.พ. โดย
ผู้เสียหายอยู่ในฐานะ**โจทก์**ในคดีส่วนแพ่ง คำร้องต้องแสดง
รายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและจำนวนค่า
สินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาด
สาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้
ชัดเจนก็ได้ (มาตรา ๔๔/๑ วรรคสอง) ที่ว่าคำร้องนั้นต้องไม่ขัด
หรือแย้งกับคำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์
(มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม) ดังนี้ ผู้เสียหายจะขอให้จำเลยใช้ค่า
สินไหมทดแทน โดยอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดฐานอื่นนอก
ฐานความผิดที่โจทก์ฟ้องไม่ได้

(ต่อ)

จากบทบัญญัติดังกล่าว แม้จะถือว่าคำร้องขอให้ชดใช้ค่า
สินไหมทดแทนเป็นคำฟ้องก็ตามแต่กฎหมายที่บัญญัติไว้
โดยเฉพาะแล้วว่าคำร้องนั้นต้องแสดงรายละเอียดตาม
สมควรเกี่ยวกับความเสียหายและค่าสินไหมทดแทนที่
เรียกร้อง คำร้องดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒
วรรคสองแห่ง ป.วิ.พ. ที่ต้องแสดงโดยแจ้งชัดทั้งข้อหา
ข้ออ้าง และคำขอบังคับ ทั้งตามมาตรา ๔๔/๑ วรรคสอง
ยังให้อำนาจศาลสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องที่ขาดสาระสำคัญได้

(ต่อ)

โดยเหตุที่คำร้องของผู้เสียหายตามมาตรา ๔๔/๑
ถือเป็นคำฟ้องในคดีส่วนแพ่ง ผู้เสียหายจึงมีสิทธิ
อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นเฉพาะที่เกี่ยวกับคดี
ส่วนแพ่งได้ ฎีกาที่ ๗๐๕๓/๒๕๕๕ แต่ไม่มีสิทธิ
ดำเนินคดีส่วนอาญา ฎีกาที่ ๑๐๘๑๖/๒๕๕๘,
๖๙๒/๒๕๕๗

(ต่อ)

๑๐. กรณีจำเลยตายคดีส่วนแพ่ง มีคำสั่งที่ ๑๓๓๖๑/๒๕๕๘ วินิจฉัยว่าคดีส่วนแพ่งตามคำร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องจัดให้มีการรับมรดกความตาม ป.วิ.พ.มาตรา ๔๐

ก่อนหน้านี้มีฎีกาที่ ๑๓๘๔/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่ากรณีจำเลยถึงแก่ความตาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตาม ๓๙ (๑) คำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนย่อมตกไปด้วย

คำถาม ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ต้องคำนึงว่าศาลที่พิจารณาคดีอาญาจะเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งและผู้เสียหายขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใด หรือไม่

คำตอบ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๒๔/๒๕๖๒

แม้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา ๒๕ (๔) วรรคหนึ่ง กำหนดว่าผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาทก็ตามแต่ ในคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔ / ๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจหรือ ได้รับความเสื่อมเสียต่อเสรีภาพ ในร่างกายชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย

ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้” การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์เช่นนี้แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ผู้เสียหายซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดของจำเลยและต้องไปดำเนินคดีในส่วนแพ่งเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน ดำเนินคดีในส่วนแพ่งในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ต่อเนื่องกันไปได้เพื่อให้มีการพิจารณาคดีในส่วนแพ่งเป็นไปโดยรวดเร็ว ดังเช่นกรณีที่พนักงานอัยการร้องขอให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย กรณีจึงไม่จำเป็นต้องคำนึงว่า

ศาลที่พิจารณาคดีอาญาจะเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี
แพ่งตามป.วิ.พ.มาตรา ๒ (๑) และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม
มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๒๕(๔) วรรคหนึ่ง และ
ผู้เสียหายขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนซึ่ง
จำนวนเงินมากน้อยเพียงใด ดังนี้แม้ผู้ร้องทั้งสองขอให้
บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งจำนวนเงินที่ขอเกิน
อำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียวในศาล
ชั้นต้น ผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้นก็มีอำนาจพิจารณา
พิพากษาคดีในส่วนแบ่งได้

คำถาม คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลพิพากษา
ลงโทษจำเลยฐานยักยอก พนักงานอัยการจะมีคำขอใน
ส่วนแบ่งเรียกดอกเบี้ยจากทรัพย์ที่ยักยอกแทน
ผู้เสียหายได้หรือไม่ ค่าขาดประโยชน์ ค่าเดินทางไปแจ้ง
ความร้องทุกข์และติดตามรถคืน และค่าซ่อมรถเป็น
ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐาน
ยักยอกหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๖๕/๒๕๖๓

ดอกเบี้ยของเงินจำนวน ๙๗๗,๒๕๖ บาท ค่าขาดประโยชน์ ค่าเดินทางไป
แจ้งความร้องทุกข์และติดตามรถคืน และค่าซ่อมรถนั้นมิใช่ทรัพย์สินหรือ
ราคาของผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิด แต่เฉพาะดอกเบี้ยของ
เงินจำนวน ๙๗๗,๒๕๖ บาท เป็นค่าเสียหายในทางทรัพย์สินอัน
เนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง ซึ่งพนักงานอัยการจะมี
คำขอเรียกดอกเบี้ยแทนโจทก์ร่วมไม่ได้ โจทก์ร่วมจึงยื่นคำร้องขอให้บังคับ
จำเลยทั้งสอง ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนดอกเบี้ยของต้นเงินจำนวน
๙๗๗,๒๕๖ บาท ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ วรรค ๑ ได้ ส่วนค่าขาด
ประโยชน์ ค่าเดินทางไปแจ้งความร้องทุกข์และติดตามรถคืน

และค่าซ่อมรถนั้น มิใช่ค่าเสียหายในทางทรัพย์สินอัน
เนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง โจทก์ร่วม
จึงไม่อาจยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองชดใช้คืนได้

คำถาม โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสและได้รับอันตรายแก่กาย คำร้องขอของโจทก์รวมทั้งสอง ที่ขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีสินค้าบนรถยนต์ได้รับความเสียหาย ค่าเสียหายของรถยนต์ ค่าลากรถยนต์และค่าเช่ารถคันอื่นมาใช้ทดแทน

(ต่อ)

เป็นค่าสินไหมทดแทนนอกเหนือจากที่สามารถเรียกได้ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกาย จึงไม่ใช่คำขอบังคับให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้จำเลยมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๕๘/๒๕๕๙)

(ต่อ)

ข้อสำคัญที่สุด คือ คำร้องขอให้บังคับจำเลย
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำ
ความผิดในคดีอาญาต้องไม่ขัดหรือแย้งกับคำฟ้องใน
คดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ.
มาตรา ๔๔/๑ วรรคสาม เมื่อพนักงานอัยการโจทก์
มิได้ฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

(ต่อ)

คำขอให้ชดใช้ค่าเสียหายในทางทรัพย์สินจึงไม่เป็นการ
เรียกเอาค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำ
ความผิดของจำเลยตามฟ้องโจทก์ ผู้ร้องไม่อาจใช้สิทธิ
ยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้
ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องฟ้องเป็นคดีเรื่องใหม่ (คำพิพากษา
ฎีกาที่ ๗๑๒๑/๒๕๖๐ เนติฯ ตอน ๘ หน้า ๒๐๘๓)

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๙๓๖/๒๕๖๒ ในคดีแพ่งที่
เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญานั้น การพิจารณาคดีส่วนแพ่งศาล
จำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๔๖ เมื่อ
คดีอาญา ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า

(ต่อ)

จึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำละเมิดต่อผู้ร้องและต้องรับ
ผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้อง แม้ผู้ร้องไม่ได้ฎีกาเรื่องค่า
สินไหมทดแทนมาด้วย ศาลฎีกามีอำนาจยับยั้งคดีส่วนแพ่งขึ้น
วินิจฉัยเพื่อให้เป็นไปตามผลคดีอาญาได้ เพราะเป็นข้อกฎหมาย
ที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญามาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (คำ
พิพากษาฎีกาที่ ๘๘๔๙๖/๒๕๖๑ , ๖๖๙๒/๒๕๖๒, ๖๙๙๔/
๒๕๖๒ วินิจฉัยเช่นกัน)

- ฎีกาที่ ๖๕๕๔/๒๕๖๒ ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา มีสิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาเพื่อให้ได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ต้องไปยื่นฟ้องเป็นคดีแพ่งอีกคดีหนึ่งคำร้องของผู้เสียหายที่ขอให้บังคับจ่ายชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนตามมาตรา ๔๔/๑ จึงเป็นคำบังคับ ส่วนสภาพข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา ต้องอาศัยข้อเท็จจริงตามคำฟ้องของอัยการเป็นหลัก หากศาลพิพากษาลงโทษจำเลย ผู้เสียหายก็ย่อมมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนที่ตามมาตรา ๔๔/๑ ได้บัญญัติไว้ทำนองเดียวกับมาตรา ๔๑ ซึ่งให้อำนาจอัยการมีสิทธิเรียกให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทน

- ผู้เสียหาย และศาลมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนโดยใช้ราคาทรัพย์สิน โดยไม่คำนึงว่าอัยการจะอุทธรณ์ฎีกาคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทนผู้เสียหายหรือไม่ จึงไม่อาจนำกฎหมายวิธีสบัญญัติเรื่องอุทธรณ์ฎีกามาตัดสิทธิ์ผู้เสียหาย ทั้งปัญหาตามมาตรา ๔๔/๑ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๕ วรรคสอง เมื่อศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิพากษาลงโทษจำเลยทั้งสอง ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ย่อมมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายได้และคำพิพากษาคดีส่วนแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ตามมาตรา ๔๑

คำถาม พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยข้อหากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย รับอันตรายสาหัสฯ ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนดอกเบี๋ย ดังนี้ ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี๋ยแก่ผู้เสียหายได้หรือไม่

คำตอบ ฎีกาที่ ๘๑๒/๒๕๖๒ ดอกเบี๋ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ กำหนดให้โจทก์ร่วมทั้งสามไม่ใช่ทรัพย์สินหรือราคาที่โจทก์ร่วมทั้งสามสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด แต่เป็นค่าเสียหายในทางทรัพย์สิน

สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย เมื่อโจทก์ร่วมทั้งสามมิได้ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในส่วนดอกเบี๋ยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๔/๑ วรรคหนึ่ง การที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิจารณาให้จำเลยชำระดอกเบี๋ยแก่โจทก์ร่วมทั้งสาม จึงเป็นการพิจารณาเกินคำขอ เป็นการมิชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๖๖/๒๕๖๐ (ประชุม
ใหญ่)

ผู้ตายเป็นผู้ที่ถูกทำให้ถึงแก่ความตายจากการกระทำ
ความผิดอาญาของจำเลยที่ ๑ แม้นักงานอัยการโจทก์
จะบรรยายฟ้องมาด้วยว่า ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์
ด้วยความเร็วสูงเกินสมควรจนไม่สามารถหยุดหรือ
ชะลอความเร็วของรถให้ช้าลงพอที่จะขับหลบหลีก
ไม่ให้ชนรถคันอื่นที่จอดขวางอยู่ข้างหน้าได้ทัน ผู้ตาย
หาได้ใช้ความระมัดระวังในการขับรถให้เพียงพอไม่

(ต่อ)

เป็นเหตุให้รถชนท้ายรถยนต์ที่จอดอยู่ก็ตาม แต่เมื่อ
ผู้ตายถึงแก่ความตายไปก่อน ไม่ถูกพนักงานอัยการโจทก์
ฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญาด้วย ข้อเท็จจริงจึงยังไม่พอพียง
ว่าผู้ตายมีส่วนประมาทด้วย ผู้ตายจึงเป็นผู้เสียหายตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการีของ
ผู้ตายจึงเข้าจัดการแทนผู้เสียหายได้ตาม มาตรา ๕ (๒)
การที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑

(ต่อ)

เป็นคดีอาญาฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าพนักงานอัยการฟ้องคดีแทนโจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นบุพการีของผู้ตายด้วย คดีนี้จึงเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาตามความหมายแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๕๑ ในอันที่จะต้องใช้อายุความในทางอาญาที่ยาวกว่ามาใช้บังคับแก่คดีตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง

(ต่อ)

ในคดีอาญามีการฟ้องคดีและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยที่ ๑ จนคดีเสร็จเด็ดขาดแล้วก่อนที่โจทก์ทั้งสองได้มาฟ้องคดีนี้ ซึ่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕๑ วรรคสาม บัญญัติให้มีกำหนดอายุความในมาตรา ๑๙๓/๓๒ แห่ง ป.พ.พ. ซึ่งบัญญัติให้มีกำหนด ๑๐ ปี ทั้งนี้ไม่ว่าสิทธิเรียกร้องเดิมจะมีกำหนดอายุความเท่าใด ดังนั้น เมื่อเหตุเกิดวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๔ และโจทก์ทั้งสองนำคดีมาฟ้องวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ คดีโจทก์ทั้งสองสำหรับจำเลยที่ ๑ จึงไม่ขาดอายุความ

(ต่อ)

การเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาซึ่งให้นับอายุความทางอาญาที่ยาวกว่าตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ วรรคสองนั้น หมายความว่าเฉพาะการเรียกร้องจากตัวผู้กระทำผิดหรือผู้ร่วมกระทำผิดเป็นการเฉพาะ มิได้หมายถึงผู้อื่นที่ไม่ได้ร่วมในการกระทำความผิดด้วย การเรียกร้องค่าเสียหายเอาแก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นนายจ้างจึงต้องใช้อายุความ ๑ ปี นับแต่รู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง โจทก์ทั้งสองทราบจำเลยที่ ๒ เป็นนายจ้างของจำเลยที่ ๑ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ และนำคดีมาฟ้องวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเกินกำหนด ๑ ปีดังกล่าว คดีโจทก์ทั้งสองสำหรับจำเลยที่ ๒ จึงขาดอายุความ

(ต่อ)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๔๒/๒๕๕๙ ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติตามฟ้องโจทก์ว่า เหตุที่รถทั้งสองเกิดเฉี่ยวชนกันทำให้รถยนต์ทั้งสองคันเสียหายและผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายมีส่วนประมาทอยู่ด้วย จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๑ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และไม่มีอำนาจเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม มาตรา ๓๐ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ ศ. บุตรผู้ตายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการจึงไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบด้วย มาตรา ๒๒๕

ฎีกาที่ ๓๖๐๒/๒๕๖๒ ป.วิ.อ.มาตรา ๔๔/๑ เป็น
บทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับความ
เสียหายในทางแพ่งได้รับความสะดวกรวดเร็วในการ
ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
ในการดำเนินคดีแพ่งเป็นอีกคดีหนึ่ง ทั้งคดีแพ่งและ
คดีอาญาจะได้เสร็จสิ้นไปในคราวเดียวกันโดยให้ผู้ที่
ได้รับความเสียหายยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญา แม้
ตามป.วิ.อ.มาตรา ๒(๔)

จะบัญญัติว่า “ผู้เสียหายหมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหาย
เนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจ
จัดการแทนได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔,๕ และ ๖” แต่ข้อความ
ตามมาตรา ๔๔/๑ ที่บัญญัติให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหม
ทดแทนได้นั้นย่อมมีความหมายในตัวเองว่า หมายถึงผู้มีสิทธิเรียกค่า
สินไหมทดแทน จึงมีความหมายที่แตกต่างกับความหมายของ
ผู้เสียหายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒(๔) การตีความคำว่าผู้เสียหาย
ตามมาตรา ๔๔/๑ จึงไม่ต้องถือตามความหมายเช่นเดียวกับมาตรา
๒(๔) ดังนั้นการพิจารณาว่าผู้ใดจะมีสิทธิยื่นคำร้องต้องพิจารณา
จากสิทธิ์คดีแพ่ง ไม่ใช่กรณีที่จะนำความหมายของคำว่าผู้เสียหาย
ในทางคดีอาญา เช่น เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยมาใช้บังคับ

โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้ร้องเรียกค่าเสียหายสินไหมทดแทนคือค่า
รักษาพยาบาล ค่าปลงศพกับค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นและ
ค่าที่ผู้ร้องขาดไร้อุปการะซึ่งสิทธิในการเรียกค่าสินไหม
ทดแทนเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลก่อนผู้ตายถึงแก่ความ
ตาย ผู้ตายเป็นผู้เสียหายชอบที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายมันต้อง
เสียไปตามป.พ.พ. มาตรา ๔๔๔ เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายไป
แล้วสิทธิในการเรียกค่ารักษาพยาบาลยอมเป็นมรดกตกทอด
แก่ทายาทตามป.พ.พ. มาตรา ๑๕๕๕และมาตรา ๑๖๐๐ส่วน
สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับค่าปลงศพและ

ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นตามป.พ.พ. มาตรา
๔๔๓ วรรคแรก เป็นสิทธิของผู้ที่เป็นทายาทจะ
เรียกร้องเอาแก่ผู้ที่กระทำละเมิดทำให้เจ้ามรดกถึง
แก่ความตายภายใต้บังคับป.พ.พ. มาตรา ๑๖๔๙ ผู้
ร้องเป็นมารดาผู้ตายจึงเป็นทายาทของผู้ตายยอมให้
สิทธิในฐานะทายาทเรียกค่ารักษาพยาบาลและค่า
ปลงศพกับค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นของเจ้ามรดก
ได้

ค่าขาดไร้อุปการะนั้น ผู้ร้องในฐานะมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตายเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตัวของผู้ร้องเองตามป.พ.พ. มาตรา ๔๔๓ วรรค ๓ ประกอบมาตรา ๑๕๖๓ จึงเรียกค่าสินไหมทดแทนส่วนนี้ได้ ที่ผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดภาระทำความผิดนั้นเป็นเพียงข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้ประกอบดุลพินิจ ในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น ไม่ทำให้สิทธิของผู้ร้องที่จะขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหมดไป

จบการบรรยาย

